

EKONOMIUTSKOTTETS UTLÅTANDE 14/2014 rd

Statsrådets framtidsredogörelse: Valfärd
genom hållbar tillväxt

Till framtidsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 7 november 2013 Statsrådets framtidsredogörelse: Valfärd genom hållbar tillväxt (SRR 7/2013 rd) till framtidsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att de övriga fackutskotten kan lämna utlåtande till framtidsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- generalsekreterare Pekka Lindroos, statsrådets kansli
- strategidirektör Antti Joensuu och överinspektör Martti Myllylä, arbets- och näringsministeriet
- verkställande direktör Vesa Vihriälä, Näringslivets Forskningsinstitut ETLA
- äldre forskare Ohto Kanninen, Löntagarnas forskningsinstitut
- direktör Hannu Kemppainen, Tekes — utvecklingscentralen för teknologi och innovationer
- utbildningsdirektör Anne Gustafsson-Pesonen och försäljningschef Kalevi Köninki, Aalto-universitetet
- föreståndare för Agora Center forskningsprofessor Antti Hautamäki, Jyväskylän universitet
- forskningschef Jari Kaivo-oja, Åbo universitet

- verkställande direktör Martti Artama och styrelseordförande Seppo Collander, Cimcorp Oy
- styrelseledamot Klaus Oehlandt, JOT Automation Oy
- verkställande direktör Simo Parhankangas, Kyrel Oy
- delägare Petteri Koponen, Lifeline Ventures Oy
- styrelseordförande, tillfällig verkställande direktör Risto Siilasmaa, Nokia Oyj
- framtidsforskare, förändringsdirektör Risto Linturi, Sovelto Oyj
- verkställande direktör Juhani Lehti, Tamperen Konepajat Oy
- verkställande direktör Sture Udd, UPC Konsultointi Oy
- direktör Rauno Vanhanen, Företagarna i Finland
- direktör Matti Apunen, Näringslivets Delegation EVA rf
- verkställande direktör Risto E. J. Penttilä, Centralhandelskammaren
- styrelseordförande för Startup-säätiö Ilkka Kivimäki, Startup Sauna
- konsult Christina Andersson.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av
— Finlands näringsliv rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Ekonomiutskottet anser att regeringen lyckats i sitt val av fokus: analysen av hållbar utveckling och välfärd är rätt utgångspunkt för att förutse konkurrensfaktorerna i framtiden. Det kan däremot visa sig vara svårare att omsätta strategierna i praktiken eftersom de bitvis är mycket generella. Det hade varit till fördel om regeringen tydligare hade lyft fram viktiga initiativ och incitament. Det hade också behövts en närmare riskanalys i kombination med ett antal scenarioanalyser.

Det är av största vikt att den offentliga förvaltningen ser möjligheterna och bygger upp en omvärld med fokus på hållbar utveckling, understryker utskottet. Tillsynen över näringsverksamhet bör ta fasta på risker samtidigt som myndighetspraxis måste vara förutsebar. Målet bör vara att Finland framstår som ett lockande alternativ för företag av alla slag. För att locka nya investeringar måste beskattning, företagsfinansiering och marknadsföring av Finlandsbilden anpassas bättre till varandra. Det behövs ett tydligt och förutsebart regelverk, rättvis och öppen myndighetsverksamhet och bestående egendomsskydd som plattform. I Finland är förtroendet för den offentliga sektorn på hög nivå i både internationell och europeisk jämförelse. Ekonomiutskottet vill påminna om att stabila samhällsförhållanden, fungerande infrastruktur och välutbildad befolkning är element som vi måste värna om, eftersom det är ett långsamt och dyrt företag att återställa dem om de går förlorade.

För att skapa en möjliggörande omvärld är det viktigt att den offentliga sektorn blir bättre på att agera framstegsvänlig kund på hemmamarknaden och lär sig testa och ta vara på nya initiativ. Finland behöver mer tillväxt som är baserad på återvinning och förnybar energi. Här vill utskottet särskilt lyfta fram cleantechsektorn och finländsk bioekonomi, som bör få växa. De erbjuder stora möjligheter att dels rätta till bytesbalansen, dels förbättra sysselsättningsläget. Inom skogssektorn och metallindustrin, som av tradition är våra starka områden, bör de befintliga re-

surserna uppdateras för att leva upp till de företagsekonomiska möjligheterna i en förändrad omvärld. Detta gäller kompetens, råvaror och produktionsmedel.

Den sociala utmaningen ligger i att hållbar tillväxt måste vara kompetensdriven. Det är viktigt att vi får en sektorsövergripande långsiktig policy för att bättre matcha utbildning och arbetsliv. Det krävs skyndsamt åtgärder som tillåter att kunskaper och applikationer som genereras inom utbildning och forskning nyttiggörs och kommersialiseras betydligt effektivare. I vilket fall som helst gäller det att involvera och aktivera en större del av befolkningen i samhällsaktiviteter. Med förvaltningsövergripande löningar bör man se till att brist på kvalificerad arbetskraft inte blir en flaskhals. Det finns ett uppenbart behov av den typen av samordning som kan fånga upp megatrender inom utbud och efterfrågan, det vill säga äldrebefolkning, hälso- och sjukvård, omstruktureringar och konkurrensfaktorer inom exportindustrin.

I detta sammanhang vill ekonomiutskottet peka på robottekniken som är en ny tillväxtsektor. De sakkunniga ansåg att robotiseringen kan vara en av de sektorer som har kapacitet att tillgodose de aktuella behoven och som i hög grad kommer att omforma våra invanda uppfattningar om arbetsfördelning, mervärde och konsumentbeteende. För att kunna utnyttja denna potential krävs det ett helt nytt servicekoncept. Med nya typer av serviceroboter kan vi få helt nya möjligheter på den internationella marknaden. Finland har möjligheter att växa inom logistik, sensorteknik och artificiell intelligens. Robottekniken kan medverka till att industrijobben blir kvar och rentav kommer tillbaka till länder med höga personalkostnader. Med tanke på den senaste utvecklingen inom branschen kommer vi säkert att få se framsteg i teknik och konsumentbeteende också inom den närmaste framtiden. Tack vare digitaliseringen har det blivit billigare att bygga upp distributionsvägar för varor och tjänster. Därmed har finländska företag fått mer likvärdiga konkurrensvillkor i relation till före-

tag som ligger mer gynnsamt till konkurrens-
mässigt. Det är viktigt att vi ser till att få ett
landsomfattande datanät, understryker utskot-
tet. Den offentliga sektorn måste arbeta för att
lagstiftningen inte bara knyts till dagens teknik
och därmed blir en stötesten för utvecklingen
inom näringslivet.

En fungerande finansmarknad är ett av de vik-
tigaste elementen i företagens omvärld. Utfråg-
ningen av de sakkunniga gav delvis motsägelse-
full information om det aktuella läget inom före-
tagsfinansieringen. Det förefaller att finnas ett
behov på marknaden dels för effektivare an-
vändning av de nuvarande instrumenten, dels för
helt nya finansiella modeller. För att göra börs-
notering till ett mer attraktivt alternativ måste
nödvändiga lagändringar utredas och införas.
Organisationer och förvaltningssektorer bör
sprida exempel på god praxis för företagsstöd ut-
anför sina egna sektorsgränser. Det är motiverat
att göra en övergripande analys av det nuvaran-
de stödsystemet. Systemet måste bli tydligare,
öppnare och mindre byråkratiskt. En reform bör
innebära att målföretagen tydligare delas upp ut-
ifrån vilket stöd de behöver i den aktuella livscy-
keln. Det bör göras skillnad mellan riskfinansie-
ring av den första produktutvecklingen i företag
å ena sidan och företag som vill expandera men

har svårt att få bidrag till marknadsmässiga vill-
kor å andra sidan. Regionalt betingade företags-
stöd har sin bestämda roll i EU:s strukturpolitik.

Ekonomins förmåga att förnya sig förefaller
att bli en kritisk framgångsfaktor. Vi bör se över
våra traditionella modeller och göra det för-
domsfritt. Finland är en liten ekonomi och inom
många sektorer läggs policyn fast oberoende av
Finland. Redan nu är åtminstone befolkningstill-
växt, klimatförändringen, ohållbar vattenkon-
sumtion, sinande naturresurser och den revolu-
tionerande effekten av internet och mobil teknik
inom hela industrigrenar förändringsfaktorer un-
der uppsegling. De står för både hot och möjlig-
heter. I fortsättningen kommer Finlands konkur-
renskraft att ligga i en gynnsam företagsom-
värld och i företagens förmåga att omvandla den
nya efterfrågan som förändringen för med sig till
lönande verksamhet. Den offentliga sektorn ska
i första hand skapa möjligheter och först i andra
hand täppa till marknadsluckor.

Ställningstagande

Ekonomiutskottet anför

*att framtidsutskottet bör beakta det som
sägs ovan.*

Helsingfors den 27 mars 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Mauri Pekkarinen /cent
vordf. Marjo Matikainen-Kallström /saml
medl. Lars Erik Gästgivers /sv
Teuvo Hakkarainen /saf
Harri Jaskari /saml
Pia Kauma /saml
Miapetra Kumpula-Natri /sd (delvis)
Jukka Kärnä /sd

Eero Lehti /saml (delvis)
Paula Lehtomäki /cent
Päivi Lipponen /sd
Jari Myllykoski /vänst
Martti Mölsä /saf
Sirpa Paatero /sd (delvis)
Arto Pirttilahti /cent
Kaj Turunen /saf (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Teija Miller.